

Prædiken til 3. søndag efter trinitatis

Luk. 15, 11-32

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Lukas: Jesus sagde også: »En mand havde to sønner. Den yngste sagde til faderen: Far, giv mig den del af formuen, som tilkommer mig. Så delte han sin ejendom imellem dem. Nogle dage senere samlede den yngste alt sit sammen og rejste til et land langt borte. Der ødslede han sin formue bort i et udsvævende liv; og da han havde sat det hele til, kom der en streng hungersnød i landet, og han begyndte at lide nød. Han gik så hen og holdt til hos en af landets borgere, som sendte ham ud på sine marker for at passe svin, og han ønskede kun at spise sig mæt i de bønner, som svinene åd, men ingen gav ham noget. Da gik han i sig selv og tænkte: Hvor mange daglejere hos min far har ikke mad i overflod, og her er jeg ved at sulte ihjel. Jeg vil bryde op og gå til min far og sige til ham: Far, jeg har syndet mod himlen og mod dig. Jeg fortjener ikke længere at kaldes din søn; lad mig gå som en af dine daglejere. Så brød han op og kom til sin far. Mens han endnu var langt borte, så hans far ham, og han fik medynk med ham og løb hen og faldt ham om halsen og kyssede ham. Sønnen sagde til ham: Far, jeg har syndet mod himlen og mod dig. Jeg fortjener ikke længere at kaldes din søn. Men faderen sagde til sine tjenere: Skynd jer at komme med den fineste festdragt og giv ham den på, sæt en ring på hans hånd og giv ham sko på fødderne, og kom med fedekalven, slagt den, og lad os spise og feste. For min søn her var død, men er blevet levende igen, han var fortabt, men er blevet fundet. Så gav de sig til at feste. Men den ældste søn var ude på marken. Da han var på vej hjem og nærmede sig huset, hørte han musik og dans, og han kaldte på en af karlene og spurgte, hvad der var på færde. Han svarede:

Din bror er kommet, og din far har slagtet fedekalven, fordi han har fået ham tilbage i god behold. Da blev han vred og ville ikke gå ind. Hans far gik så ud og bad ham komme ind. Men han svarede sin far: Nu har jeg tjent dig i så mange år og aldrig overtrådt et eneste af dine bud; men mig har du ikke givet så meget som et kid, så jeg kunne feste med mine venner. Men din søn dér, som har ødslet din ejendom bort sammen med skøger – da han kom, slagtede du fedekalven til ham. Faderen svarede: Mit barn, du er altid hos mig, og alt mit er dit. Men nu burde vi feste og være glade, for din bror her var død, men er blevet levende igen, han var fortabt, men er blevet fundet.« Lukasevangeliet 15,11-32

Ny Gud og fortabte sønner

Jeg havde engang fornøjelsen af at deltage i en samtale med nogle tyske teologer, der var meget optaget af, hvad man som kristen teolog og præst skulle stille op med Gud i dag. Hvordan kan vi tro på Gud efter Auschwitz, spurgte de, og spørgsmålet var ledende, for det, de mente, var: Når Gud havde kunnet lade noget så forfærdende som masseudryddelsen af jøder finde sted, hvordan kan man så tro på ham? Ifølge dem var der et klart før og efter Auschwitz. Gud havde fået et problem efter Auschwitz, som han ikke havde haft før. Skulle vi tro på Gud efter Auschwitz måtte det derfor være en anderledes Gud, en næsten afmægtig Gud, ikke en almægtig, myndig Gud.

Jeg havde under samtalen rollen som flue på væggen, mest fordi mit tysk langt fra var godt nok til, at jeg kunne gøre mig gældende i debatten. Men også fordi det, jeg havde lyst til at sige, ville ødelægge den gode stemning. Den gode stemning, der altid opstår, når man sidder og bliver så hjerteligt enig om, at der er noget helt galt med nogle andre end en selv. Denne gang med Gud. Det, jeg tænkte, men altså ikke sagde, var: Det var altså ikke Gud i himlen, der tændte for gassen i Auschwitz og udførte ugerningen. Det var faktisk jeres forfædre, jeres landsmænd og derfor er det i første omgang deres ansvar, ikke Guds. For Gud har skabt os, sine skabninger, med en fri vilje og dermed med et ansvar for det, vi gør. Så lad dog være at tørre Auschwitz af på Vorherre.

Ja, populært ville det ikke havde været at sige. ”Don't mention the war”, lyder det gode gamle råd jo som bekendt til situationer som denne. Men måske skulle jeg alligevel have åbnet

mundten og ladet ordene komme ud på deres egne kluntede måde.

For de tyske teologers projekt, som er uhyggeligt udbredt i vore dages kirker, er forfærdeligt. Forfærdeligt også for dem selv. Det er opskriften på håbløshed og trøstesløshed for ethvert menneske, der for alvor søger trøst og soning.

For hvis Gud bare er en klump modeller-voks, som vi kan forme i vores billede, alt efter, hvad der passer os, så er han ikke længere Gud. Hvis han ikke er almægtig, hvis han ikke er den, hvis stærke arm river os ud af dødens garn, så er hans tilgivelse af os ikke noget, der betyder noget.

Og så er der i sidste ende heller ikke nogen trøst og tilgivelse at finde for de tyske teologer selv, der så tydeligvis var tynget til jorden af nedarvet skyld og skam.

Og så er vi fremme ved dagens tekst. Den berømte lignelse, som vi lidt misvisende benævner ”den fortabte søn”. For pointen er jo, at han i sidste ende ikke er fortabt. Han var fortabt, men blev fundet. Han har netop en far at vende tilbage til. En far, der står med åbne arme og tager imod ham. På engelsk omtales sønnen da heller ikke som fortabt men som ødsel, altså som en selvødelæggende ødeland. Når der alligevel er håb for denne døgenigt, er det udelukkende takket været faderen, som forblev den samme de mange år sønnen var væk og lå og rodede rundt blandt svinene.

Den amerikanske maler Thomas Hart Benton har lavet et maleri over lignelsen, hvor han lader lignelsen ende anderledes og anderledes bittert. Her vender sønnen også hjem, men vender tilbage til et forandret hjem. Der er ingen, der løber ham i møde, ingen, der falder ham om halsen og slagter fedekalven for ham. Her er hans fars hus, i

hans fravær, blevet forvandlet til en tom, ubeboet ruin. Og nu står sønnen, selv gråhåret og ældet, og ser på tomheden omkring sig. Han kan bebrejde sig selv alverdens ting, men der er ingen i den anden ende, han kan bede om tilgivelse og der er ingen til at tilgive ham. Det er en ufatteligt bitter udgang på historien, Benton har malet. Håbløsheden er uendelig.

Og nogen gange skal man gå en omvej ad en anderledes slutning for at kunne værdsætte en historie, som man kender ud og ind. Sådan som vi kender lignelsen om den fortabte søn.

For Bensons maleri er en helt anden historie. Hovedpersonen i Jesu lignelse er jo faderen og med hans fravær forsvinder alt det glædelige og forvandles til det modsatte: Til en uhyggelig skildring af faderløshed. Til en skildring af den moderne far, der ikke trofast venter og holder ud, men i stedet gør, hvad han har lyst til, dvs. opgiver hjemmet, opgiver at vente på sønnen for i stedet at finde på noget mere fornøjeligt. Sådan en far er lignelsens far ikke. Han er ikke en kammerat, der optræder på lige fod med sønnerne. Han er ikke en hvad synes-du-selv-far, der krænger myndigheden af sig og forsøger at være ung med de unge, men en far, der giver sønnerne bud, de kan bryde. En myndig skikkelse, som de tjener.

Faderen er selvfølgelig Gud selv. Og det uhyggelige maleri med den faderløse udgave af lignelsen, minder os om, hvad der sker, hvis man piller rygraden ud af Gud. Hvis man i modernitetens og udviklingens navn vil forvandle Gud fra at være den almægtige Herre til en afmægtig, flink og rar sidekammerat.

Faderen er selvfølgelig Gud selv. Og det uhyggelige maleri med den faderløse udgave af lignelsen, minder os om, hvad der sker,

hvis man piller rygraden ud af Gud. Hvis man – i modernitetens og udviklingens navn – vil forvandle Gud fra at være den almægtige Herre til en afmægtig, flink og rar sidekammerat. Til den nye Gud, som en ny bog hedder. Denne nye Gud er ikke en anelse komisk – der er noget svagt latterligt over en gud, der ikke er gud. Nej, den er også farlig for kirken, fordi den forvandler kirken fra det sted, hvor Guds ord lyder, til det sted, hvor man sætter sig bredt og mageligt på Guds ord og geskæftigt går i gang med at forvandle det til noget andet. Noget der i højere grad glider i et med tidsånden. Nej, den nye Gud er også farlig for kirken, fordi den forvandler kirken fra det sted, hvor Guds ord lyder, til det sted, hvor man sætter sig bredt og mageligt på Guds ord og geskæftigt går i gang med at forvandle det til noget andet. Noget der i højere grad glider i et med tidsånden.

Det kan minde om det, der sker i kunstverdenen rundt omkring fra Det kongelige Teater til Statens Museum for Kunst. I stedet for at udbrede kendskabet til fortidens kunstværker, er man gået i gang med at censurere dem og har taget det store viskelæder frem for at slette stødende indhold, fra særlige formuleringer til oprindelige titler på kunstværkerne.

På samme måde finder tilhængerne af den nye modellervoks-Gud det er om ikke stødende, så utåleligt umoderne, at Gud er uforanderlig fra evighed til evighed. Så de går i gang med at lave ham om, så han går i et med den anti-autoritære tidsånd. Forbløffende mange præster er med på denne galaj og så er det man kan frygte, at kirken ender med at blive lige så tom og faderløs, som det hus, Bensons fortabte søn vendte tilbage til. Og det ville være frygteligt. For det er jo det kendetegnende ved kirken og folket: Den barnedøbte kan vokse op,

vende kirken ryggen i årtier og holde sig på lang afstand af kirkedøren det meste af et menneskeliv, og så, når længslen efter noget større og mere stabilt i tilværelsen kommer, vende tilbage, tilbage til den kirke, hvis dør aldrig er lukket, den kirke, der tålmodigt venter på, at dens børn vender tilbage, og som urokkeligt holder fast ved det ord, den skal tjene, så den ikke giver dens hjemvendte sønner og døtre stene for brød.

For sker det, så vil vi være fortabte for alvor.

Hvis der ingen evig Gud er til at styrke, trøste og forbarme sig over os som far forbarmer sig. Som vi skal synge om lidt.

En fader vil forbarme sig over sine egne små, og Herren gav os arme sit fadernavn at kalde på: vor skabning kender han og ved at al vor herlighed er græsset lig på ager, i morgen er det hø, en rose fin og fager, der dufter for at for at dø, et løv som vinden jager, så er vor lod på jordens ø.

Vi har status af børn over for ham, der er herre over liv og død. Derfor og udelukkende derfor er vores liv anderledes værdifuldt end græssets. Vi har et hjem at vende tilbage til.

Gud give, at kirken aldrig svigter den opgave at være forkynner af evangeliet om den evige, almægtige Gud, der forbarmer sig over os. Amen.

Katrine Winkel Holm
Borup Kirke

Salmer (Den Danske Salmebog):

Nr. 3: Lovsynger Herren

Nr. 32: Hvo ikkun lader Herren råde

Nr. 308: Helligånd, vor sorg du slukke

Nr. 12: Min sjæl du Herren love

Nr. 544: Som dug på slagne enge.

Prædikenen indgår i prædikensamlingen "I tide og utide – Lutherske prædikener til Kirkeåret. Anden tekstrække", Eksistensen 2021

Redaktion

Sognepræst
Adam Garff
Gentofte Kirke
adg@km.dk

Sognepræst
Andreas Riis Damgaard
Præstevang Kirke
Hillerød
ard@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 4193 9000
vartov@vartov.dk